

زبان فارسی و کوشش‌های ایرانی

سال چهارم، دوره دوم، پاییز و زمستان ۱۳۹۸، شماره پیاپی ۸
صفحات ۱۹۹-۲۰۳

گزارش علمی

کنفرانس بین‌المللی اقوام بومی منطقه قفقاز و کاسپین، نظر به واقعیت‌های علمی و تحریف

یاسر کرمزاده هفتخوانی

دانشجوی دوره دکتری دانشگاه دولتی ارمنستان

این کنفرانس با همکاری دپارتمان ایران‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان ارمنستان و انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم این کشور در روزهای جمعه و شنبه، ۶ و ۷ دسامبر ۲۰۱۹ (۱۵ و ۱۶ آذر ماه ۱۳۹۸) با حضور میهمانانی از ایران، روسیه، ارمنستان و هلند برگزار شد. دکتر واردان ووسکانیان رئیس دپارتمان ایران‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان و دبیر علمی این کنفرانس، هدف از برگزاری آن را تداوم هر چه بیشتر همکاری‌های علمی و پژوهشی و آکادمیک بین نهادهای علمی کشورهای مختلف به ویژه منطقه قفقاز و حاشیه دریای کاسپین عنوان کرد و افزود: ارائه تازه‌ترین پژوهش‌های مربوط به اقوام تالش، لزگی، آوار، تات (پارسی‌زبانان قفقاز)، مازنی، گیل و دیلم و همچنین اودی‌ها، زاخورها و گرجی‌ها از دیگر اهداف مهم این کنفرانس می‌باشد.

از محورهای اصلی این کنفرانس مطالعات زبان‌شناسی، ادبیات، فرهنگ، تاریخ و ژئوپولیتیک منطقه قفقاز و حاشیه دریای کاسپین بود. زبان‌های رسمی کنفرانس نیز انگلیسی، روسی، فارسی و ارمنی اعلام شده بودند. یکی از ویژگی‌های جالب توجه این کنفرانس، تعداد

چشمگیری از مقالات ارائه شده از کشورهای مختلف، با موضوع مطالعات قوم تالش بود. دکتر بسولوف از دانشگاه اوستیای شمالی فدراسیون روسیه یکی از سخنرانان کنفرانس بود که اعلام کرد؛ نقش دپارتمان ایران‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان ارمنستان در زمینه پژوهش‌های تالش‌شناسی، نقش مرکزی جهانی و بین‌المللی است.

- روز اول

سخنرانی‌های خوش‌آمدگویی

واردان ووسکانیان - رئیس گروه مطالعات ایران‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان (ارمنستان)
روبن سافراستیان - مدیر مؤسسه مطالعات شرقی آکادمی علوم جمهوری ارمنستان
(ارمنستان)

روبن ملکونیان - رییس دانشکده مطالعات شرق‌شناسی دانشگاه دولتی ایروان (ارمنستان)
اسماعیل شعبان‌اف - عضو شورای امور اقوام و ملیت‌ها تحت نظارت ریاست جمهوری روسیه و رییس انجمن تالش‌های مسکو (روسیه)

ولادیمیر زاخاروف - مدیر مؤسسه مطالعات سیاسی و اجتماعی منطقه دریای سیاه و خزر
(روسیه)

علی‌اکبر علی‌اکبراف - معاون مدیر مؤسسه مطالعات شرق‌شناسی آکادمی علوم فدراسیون روسیه (روسیه)

ولادیمیر بسولوف - رییس مرکز علمی دانشگاه قفقاز شمالی آکادمی بین‌المللی معماری
(اوستیای شمالی)

موضوع مقالات و سخنرانی‌های ارائه شده

تیمور آیتبروف - آوارهای قفقاز جنوبی: مشکلات و چشم‌اندازها (روسیه)

ولادیمیر زاخاروف - استالین و مشکل مردم ترک قفقاز (روسیه)

ظهیرالدین ابراهیم‌اف - چندقومی قفقاز جنوبی و سیاست جذب جمهوری آذربایجان

(روسیه)

محمود جعفری دهقی - تحول تاریخی سیستم آوایی زبان تالشی (ایران)

- الکساندر آکوپیان - طبقه جدیدی از منابع تاریخ پادشاهی هرتی و کاختی (قرن یازدهم): کشف، اهمیت و دانش فعلی مسکوک‌شناسی محلی (روسیه)
اولگ مودرک - چرا آلان‌ها اووس هستند؟ (روسیه)
- ولادیمیر بسولوف - سرنوشت گروه قومی تالشی در جنوب شرقی قفقاز: قوم، نژاد، تاریخ قومی و معماری سنتی در بستر حافظه مکان تاریخی و زمان (اوستیای شمالی)
یاسر کرم‌زاده هفتخوانی - بررسی پژوهش‌های علمی در حوزه شعر تالشی (ارمنستان)
سالار سیف‌الدینی - تحولات اخیر پیرامون جمهوری قره‌باغ و منافع ملی ایران (ایران)
هایک ملیک آدامیان، کریستوفر خاچانف - برخی از خصوصیات انسان‌شناسی تاتارهای قفقاز در آثار محققان روسی قرن نوزدهم (ارمنستان)
- الکسان هاکوبیان، وردان گالستیان - ادغام قومی جمعیت مسلمان خاورمیانه براساس شکل‌گیری فرهنگ نوشتاری ترکی (اواسط قرن ۱۹) و ویژگی‌های شکل‌گیری قومیت تات (ارمنستان)
- آرپینه آروشانیان - تصوف در قلمرو تاریخی شیروان (ارمنستان)
علی‌علی‌بابایی - چشم‌اندازی جدید در روابط تاریخی ایران با مردمان قفقاز شمالی (ایران)
- علی‌اکبر علی‌اکبراف - در مورد قومیت خزر (روسیه)
مجید کریمی - چشم‌اندازی در محوطه تاریخی و جغرافیایی مغان در تاریخ ایران (ارمنستان)
- آرتیوم تونویان - گویش لاهیجی از زبان قفقازی-فارسی و وضعیت مدرن اجتماعی و زبانی در روستای لاهیج (ارمنستان)
- علی کالیراد - برخی یادداشت‌ها در مورد ادعای اقوام قفقازی در سنت ایرانی اواخر قرن ۱۹ و آغاز قرن ۲۰ (ایران)
- دیمیتری قوورکیان - به مناسبت گرامیداشت سنت گریگوریس در قفقاز شرقی: تاریخ و مدرنیته (روسیه)
- آراکس پاشایان - شکل‌گیری هویت اهل سنت در جمهوری آذربایجان در سال‌های پس از استقلال (ارمنستان)
- محرم رضایتی کیشه‌خاله - تک‌مادگی در زبان تالشی (ایران)

تیمور آیتبروف - ویژگی خاص مبارزات دوم نادرشاه افشار علیه قوم داغستانی‌ها (سال ۱۷۳۵) (داغستان روسیه)

واگیف گریماف - مردمان لزگی زبان جمهوری آذربایجان (روسیه)
 گاریک میساکیان - لشکرکشی شاه اسماعیل به شیروان طبق منابع ایرانی (ارمنستان)

- روز دوم

موضوع مقالات و سخنرانی‌های ارائه شده:

هاسمیک گیراگوسیان - ارائه پروژه: منطقه شیروان به عنوان یک منطقه تماس زبانی و فرهنگی ارمنی- ایرانی (ارمنستان)

علی‌اکبر علی‌اکبراف و اولگ مودراک - آران در کتیبه‌های سه‌گانه بر روی کعبه زردشت (SKZ) - (روسیه)

هایک هاکوبیان - نسخه‌های خطی ارمنی به عنوان منبع اصلی برای مطالعه اوضاع سیاسی و ترکیب قومی قرن ۱۹-۱۵ قفقاز (ارمنستان)

واردان ووسکانیان - ارتباط ارامنه با زبان مردمان بومی جمهوری آذربایجان (در مورد تات و تالش) (ارمنستان)

نیما آصفی - واژه‌های از درخت آسوریک، با شواهدی از تالشی جنوبی و مرکزی و تاتی خلخال (ایران)

اسماعیل شعبان‌اف - برخی از موضوعات فرآیندهای قومی در قفقاز و نقش روسیه در دستیابی به تفاهم قومی (روسیه)

زابل محرم‌اف - مردمان بومی قفقاز در پرتو برخی از موازی‌های زبانی (روسیه)

لیانا پطروسیان - گفتمان سیاسی داخلی در مورد تشکیل استان تالش در ایران، در زمان ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد (ارمنستان)

تنگیز اوزویان - مطبوعات گرد در آذربایجان (ارمنستان)

هرانوش خراطیان - تجربه ساخت هویت قومی ترکی و آذربایجانی در جمهوری آذربایجان

شوروی و ناپدید شدن واحدهای قومی قفقاز و ایرانی‌زبان (ارمنستان)

گارنیک گورگوریان - رشد ادبیات تالش در سی سال گذشته (ارمنستان)

- گرشوم کپریشی - تاریخ نگاری اسطوره‌ای در مقابل واقعیت بازسازی شده: یهودیان، کارائین، ساماریان و خزرها از خزر تا دریای سیاه (هلند)
- ایگور سمیناف - انسان‌شناسی کوه‌های یهودی داغستان (روسیه)
- آهارون واردانیان - یادداشت‌هایی بر جای‌نام‌های تالش (ارمنستان)
- گوهر مخیتاریان - تصویر قومی - سیاسی شیروان طبق اثر تاریخی یوهانس گرببر (ارمنستان)
- رستم آقائف - چشم‌انداز سازمان اجتماعی و فرهنگی دیپلماسی تالش در روسیه (روسیه)
- هاکوب سیمونیان - توصیفات باستانی گفتگوهای ارمنی و ایلامی از مقبره سلطنتی ورین ناور (ارمنستان)
- هاکوب آوچیان - برخی از ویژگی‌های زبان کتاب‌های درسی تالشی برای دبیرستان (ارمنستان)
- سیرانوش واردانیان - حزب اسلامی آذربایجان: تاریخ و مدرنیته (ارمنستان)
- الش‌ن حسن‌اف - نقض حقوق اقوام بومی در جمهوری آذربایجان، نمونه موردی: قوم تالش (روسیه)
- گریگوری آیوازبان - جامعه قومی مذهبی اودی در جمهوری آذربایجان پس از اتحاد جماهیر شوروی (ارمنستان)
- آرسن هاکوبیان - خاطره و اسطوره: برخی از ویژگی‌های سیاست یادآوری جنگ بزرگ میهنی در جمهوری آذربایجان شوروی و پس از شوروی (ارمنستان)
- گورگ استپانیان - کلیساهای ارمنی در شهر باکو (ارمنستان)
- سوسانا دزاکریان - واژه «رنگین کمان» در تالشی، در زمینه موازی (ارمنستان)